

De kerkuil binnenstebuiten

Hulpeloze wezens

Na een volle maand zorgzaam broeden breekt het tweede spannende moment aan voor het koppel kerkuilen. Dit gebeurt niet plots, nee, het vrouwtje krijgt vanuit de eieren een signaal : één tot drie dagen voor het uitkomen produceert het jong immers piepende geluiden. Het wijfje antwoordt hierop door een soort van klokkend geluid te laten horen, haar eerste communicatie met haar toekomstig jong. Het is de roep van het aanbieden van voedsel die ze nu reeds laat herkennen aan haar jong. Het geluid van het vrouwtje stimuleert het mannetje om meer muizen aan te voeren om de toekomstige jongen te voederen. Ook hij wordt zenuwachtig en zoekt ijverig naar prooien.

Na een aantal uren hard werken met z'n eitand verschijnt een klein gaatje in de eierschaal. Het kan evenwel nog wel nog 12 uren duren voordat het kerkuiljong uit het ei kan kruipen, het hele ei moet immers doorprik worden vooraleer de eierschaal volledig kan openbreken. Dit doet het jong door met enkele krachtige schouder- en pootbewegingen uit de eierschaal te kruipen. De resten van de eierschaal worden opgegeten door het vrouwtje, soms worden ze ook platgetrapt of gewoon verwijderd uit het nest. Onbevuchte eieren verdwijnen na enige tijd onder de braakballen, die vind je dan soms terug bij het reinigen van een nestbak. Soms moet het vrouwtje ook een handje helpen bij de geboorte : door een stukje schaal weg te nemen of de taaie eivliezen door te bijten.

Met ongeveer dezelfde tussenpozen als de eieren gelegd zijn, komen de jongen uit hun ei. Bij een groot legsel kan het leeftijdsverschil tussen de oudste en jongste wel 14 dagen bedragen. Zouden alle jongen tegelijkertijd uitkomen dan zou het wijfje niet in staat zijn de uilskuikens van voldoende voedsel te voorzien. Hierachter schuilt een strategie die je ook vaak aantreft bij roofvogels en bedoeld is om maximale levenskansen te geven aan de nakomelingen. Is er plots een voedseltekort (slecht weer of een verval in de prooidieren), dan hebben de oudste jongen nog altijd de beste kansen. De benjaminiën van het nest betalen hiervoor weliswaar het gelag maar op die manier moeten de ouders een paar mondjes minder vullen en riskeren ze op die manier niet dat de hele kroost verloren gaat. Liever twee jongen die kunnen uitvliegen dan vijf jongen die sterven op een leeftijd van 40 dagen.

Het gewicht van het jonge uilskuiken bedraagt bij de geboorte ongeveer 14 gram en het kuiken is amper 5 cm lang. Een jonge kerkuil wordt hulpeloos en vrijwel kaal geboren. De eerste donsveertjes zijn echter wel reeds zichtbaar. Om warmteverlies tegen te gaan schuift het jong tussen de eieren en wordt het verder warm gehouden door het wijfje. De buik is bolvormig en volledig kaal. De ogen zijn volledig gesloten. Het jong heeft op dit ogenblik weinig kracht : hij is nauwelijks twee seconden in staat om z'n kop op te richten om het voedsel aan te nemen van z'n moeder. De eerste voedselbeurt gebeurt aan het einde van de eerste of tweede dag, exclusief door het vrouwtje. Het mannetje is immers niet in staat om die taak over te nemen. Wanneer het vrouwtje dus iets overkomt tijdens de eerste 12 dagen dan sterven alle jongen. De man is gewoon een jager en geen verzorger van de jongen. Hij brengt enkel prooien aan. Het voeren van een uilskuiken gebeurt op een heel bijzondere manier. Gedurende de eerste levensdagen worden de prooien onthoofd. De kop en andere harde delen van de muis verdwijnen in de maag van het wijfje. De zachte delen, zoals de darmen en kleine stukjes vlees worden aan het jong gevoerd. Het wijfje laat een klokkend geluid horen als signaal dat de maaltijd zal beginnen en buigt vervolgens over het jong en houdt een stukje vlees voor. Het jong reageert op dit geluid door zachtjes te blazen en richt zich op totdat ze tegen de borst van z'n moeder zit en neemt het voedsel aan. Dit is een heel intensief werk voor de moeder-kerkuil. Eén voederbeurt duurt immers ongeveer één uur. Dit alles gebeurt in het pikdonker. De communicatie verloopt volledig vocaal. Het vrouwtje sluit bij het voederen haar ogen, waarschijnlijk om zichzelf te beschermen tegen de harde bek van haar jongen of tegen hun bruuske bewegingen. Tijdens de eerste dagen worden de jongen ongeveer twee keer per nacht gevoederd. De jongen groeien als kool : gemiddeld 22 gram per dag.

Het vrouwtje laat de jongen bijna nooit alleen, omwille van het warmteverlies. Ten hoogste verlaat ze het nest eens om haar veren te poetsen of om een prooi over te nemen van het mannetje maar onmiddellijk komt ze terug om haar kleine jongen en de andere eieren van warmte te voorzien. Tijdens deze eerste dagen blijft de nestruimte ook mooi schoon : het vrouwtje verwijdert alle prooiresten en uitwerpselen van haar jongen uit het nest.

Na een week zijn de kerkuilenjongen reeds in staat om hun eerste braakbal te produceren. Deze zijn anders van vorm dan bij volwassen kerkuil : lang en smal en wegen nauwelijks een gram. Ze bestaan overwegend uit haren en wat kleine botjes. Op dat ogenblik zijn de jonge kerkuilen ook in staat om hun ogen voor het eerst te openen.